

A photograph of two children in a classroom setting. In the foreground, a girl with light brown hair, wearing a light purple long-sleeved shirt, is playing an acoustic guitar. In the background, a younger child with dark hair, wearing a yellow and orange patterned shirt, is also playing an acoustic guitar. Behind them is a green chalkboard with some faint, illegible writing. The lighting is warm and indoor.

JAARVERSLAG

2018

The logo for 'VRU DAG' features a large, stylized red letter 'V' with a white outline. The text 'VRU' is positioned above 'DAG' in a white, bold, sans-serif font, with the 'V' partially overlapping the letters.

VRU
DAG

Jaarverslag 2018

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord.....	6
2. VRIJDAG als ondersteuner.....	10
3. VRIJDAG als aanbieder.....	28
4. Het huis van VRIJDAG.....	50
5. Financiën.....	55
6. Facts & figures.....	58

1 VOORWOORD

In 2017 verlegden we onze koers als organisatie en herijkten we onze positie in de samenleving. In de visie Route naar de Toekomst omschreven we wie VRIJDAG wil zijn en voor wie. De vernieuwing en verandering die hiervoor nodig is, werd in 2018 omgezet in daadkracht en overal zichtbaar.

Dat constateren we niet alleen zelf; het wordt ook opgemerkt door onze omgeving. VRIJDAG wordt steeds meer gezien als een gewenste partner om maatschappelijke impact te realiseren. We zoeken de samenwerking ook actief op. Zo verbinden we ons cursusaanbod bijvoorbeeld steeds vaker met de cultuurpijlers in de stad. En we hebben in 2018 een plan gemaakt om kunst- en cultuurparticipatie in de stadwijken van Groningen aan te jagen. Dat heeft al geleid tot een structureel partnerschap met De Wijk De Wereld.

Stap voor stap worden we zo het vliegwiel binnen het Groningse cultuurveld.

Onze blik was niet alleen naar buiten gericht. We hebben onze interne organisatie flink verbeterd waardoor we professionelere en betrouwbaarder presteren. VRIJDAG kent een gezonde uitstroom en instroom van medewerkers. Dit brengt ons nieuwe energie, ook in het docententeam. Het gevoel dat alle medewerkers één groot team zijn, is in 2018 duidelijk gegroeid.

VRIJDAG streeft al sinds het ontstaan naar een centrale huisvesting, zodat Groningen één huis van de amateurkunst krijgt. Dat streven werd met kracht en resultaat voortgezet in 2018. Verkenningen en calculaties hebben ertoe geleid dat het stadsbestuur naar verwachting medio 2019 tot besluitvorming zal overgaan.

Pim Luiten
directeur-bestuurder
maart 2019

2 VRIJDAG ALS ONDERSTEUNER

2.1 NETWERKEN, ONDERSTEUNEN EN VERBINDEN

VRIJDAG werkt voortdurend aan het uitdragen en uitbouwen van haar rol als provinciale én gemeentelijke steuninstelling voor het amateurkunstveld. POPgroningen doet als belangenorganisatie voor popmuziek hetzelfde voor die sector.

NETWERKEN

In 2018 besteedde VRIJDAG veel tijd aan het opbouwen en versterken van culturele netwerken (Cultuurplatforms) in de provincie. Vanuit onze rol als coach adviseerden we gemeenten over toekomstig en duurzaam cultuurbeleid. Het realiseren van de Cultuurplatforms gaat niet overal in hetzelfde tempo; er is hierbij duidelijk sprake van verschillende snelheden. In de gemeentes waar een Cultuurplatform in opbouw is, worden onze inspanningen overigens zeer gewaardeerd door de politiek en beleidsmakers, het amateurveld en door de collega-instellingen.

De gemeenten waar we in 2018 meewerkten aan netwerken zijn:

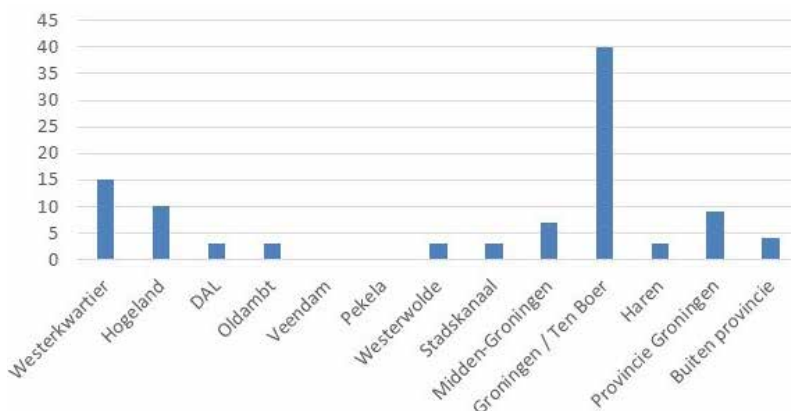
- Stadskanaal
- Oldambt
- Westerwolde
- Veendam
- Westerkwartier
- Haren
- Het Hogeland
- Delfzijl, Appingedam &
- Midden-Groningen
- Loppersum (DAL)

Enkele voorbeelden van (samenwerking)initiatieven en activiteiten in deze gemeenten/regio's in 2018:

- Diverse projecten binnen het project Kunst op Stee
- Oploop-avond Westerkwartier
- Manifest Het Hogeland
- Manifest Westerkwartier
- Veur Aaltied (in 8 gemeenten)
- Voetbalopera Veendammer Wind (Veendam)
- Bijeenkomst harmonie-, fanfareorkesten en brassbands in Het Hogeland

ADVIES

De adviseurs van VRIJDAG Advies voerden zo'n honderd advies- en informatiegesprekken met vertegenwoordigers van diverse (amateur)kunstorganisaties uit stad en provincie. De advisering had o.a. betrekking op het maken van projectplannen, opzetten van begroting en dekkingsplan, fondsenwerving, diversen zoekvragen, ledenwerving en pr & promotie en samenwerkingsvragen.

Figuur 1 adviesgesprekken per regio

Een bijzonder project was de ondersteuning van AFV Daguerre bij hun jaarproject 'Portretteer een vereniging'. Hierbij hebben we ze in verbinding gebracht met onder andere twee professionele kunstenaar-docenten als coach voor de begeleiding van het gehele project en het inrichten van de tentoonstelling in De Kelder. Leden van de fotoclub hebben elk een amateurvereniging uit stad of provincie een aantal maanden gevolgd en daarvan een serie foto's gemaakt die tentoon zijn gesteld in De Kelder.

ONDERZOEK

In 2018 is i.s.m. het Prins Claus Conservatorium provinciebreed onderzoek gedaan naar de stand van zaken in de HaFaBra-wereld in Groningen. De wereld van de harmonie-, fanfare- en brassbands is sterk in beweging; veel orkesten hebben het moeilijk en kampen met leegloop en vergrijzing. Maar er zijn ook orkesten die het juist heel goed doen. Voor dit onderzoek wordt een enquête gemaakt en gehouden, die uiteindelijk leidt tot de ontwikkeling van een zelf-scantool die verenigingen kan helpen inzicht in de eigen processen te krijgen. De eerste resultaten verwachten we in 2019.

2.2 DIGITAAL NETWERK

VRIJDAG werkte in 2018 aan het zichtbaar én vindbaar maken van amateurkunstenaars in stad en provincie. Belangrijk onderdeel van deze activiteiten was de specifieke nieuwsbrief die twee keer per maand een overzicht geeft van de actuele stand van zaken in het amateurveld.

De komst van een nieuwe website bracht mogelijkheden om de bestaande profielendatabase onder de loep te nemen. Al langer bestaat de ambitie om in Groningen, provincie breed, een digitaal makelpunt voor de (amateur)kunsten te realiseren. Het verbinden van mensen is één van de grote voordelen van het internet. Een dergelijk platform verbindt (amateur)kunstenaars en –gezelschappen met elkaar, maar ook beleidsmakers, professionele aanbieders, podia en consumenten. 2018 is gebruikt om met een marketingonderzoek en -plan de wensen en behoeften in het veld te inventariseren en de digitale mogelijkheden te onderzoeken. De ambitie is in 2019 de eerste fase online te zetten.

2.3 SAMENWERKING IN KUNSTDISCIPLINES

VEUR AALTIED

VRIJDAG is sinds 2016 betrokken bij de ontwikkeling van Veur Aaltied. In 2019 presenteren Stichting Pandeon en Stichting Oude Groninger Kerken een amateurkunst/erfgoedproject in tien Groninger kerken waarin VRIJDAG deskundigheid en netwerken meebrengt. Zo konden er makkelijker spelers, muzikanten en andere medewerkers gezocht en gevonden worden. [Meer weten? veuraaltied.nl](http://veuraaltied.nl)

VOETBALOPERA VEENDAMMER WIND

VRIJDAG is betrokken bij de ontwikkeling van dit grootschalig Veenkoloniaal podiumkunstproject en de randprogrammering er van. Ook hier geldt dat de kennis van VRIJDAG als het gaat om het beschikbaar maken van

netwerken en specifieke deskundigheid een toegevoegde waarde heeft. [Meer weten? voetbalopera.nl](http://Meerweten?voetbalopera.nl)

2.4 DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

VRIJDAG biedt zowel verenigingen als individuen de mogelijkheid tot het verwerven van specifieke expertise op allerlei gebied. We organiseerden onder workshops over geluidstechniek, fondsenwerving en inclusiedans. De meeste thema's werden vraaggericht aangeboden. Zo hebben we naar aanleiding van de dirigentenlunch tijdens ZingZing! dit jaar voor het eerst een dirigentenbijeenkomst georganiseerd. Dit werd een aparte bijeenkomst georganiseerd voor dirigenten met intervisie, lezingen en diverse workshops.

POPgroningen organiseert workshops, Skills & Knowledge genaamd, met diverse professionals uit de muziekindustrie voor de jonge popmuzikanten met een bestaande podiumact uit stad en provincie Groningen. In 2018 betrof dit de volgende vijf Skills & Knowledge sessies en twee tijdens Grunnsonic:

- Doorbreken in 2019
- Moneytalk
- Publishing
- Social Media voor artiesten
- Songwriting
- Demopanel

In 2017 is er weer een vierjarige cyclus gestart van de Opleiding Regisseur Amateurtheater, één van de vier regieopleidingen die ons land nog heeft. De opleiding is belangrijk voor de vitaliteit en kwaliteit van het amateurtheater in Groningen.

In 2018 zijn er 8 regisseurs afgestudeerd van de vorige lichting.

Binnen VRIJDAG kennen we de expositieruimte De Kelder. In 2018 hebben we 7 wisselende exposities gehad. Aan elke expositie is ook dit jaar weer een specifieke workshop, lezing of kunstenaarscafé gekoppeld. Een van de exposities was gekoppeld aan de Week van het Kunstenaarsboek.

2.5 POPGRONINGEN (ONDERDEEL VAN VRIJDAG ADVIES)

POPgroningen is er ter ondersteuning van de popcultuur van stad en provincie Groningen en in het bijzonder om het popklimaat te verbeteren en te versterken samen met spelers uit het veld. Talentontwikkeling staat daarbij hoog in het vaandel qua focus en projecten, alsmede het stimuleren van talentontwikkeling(-smogelijkheden) in/door de rest van het veld.

Hiervoor zijn ook dit jaar weer de volgende evenementen georganiseerd:

- Grunnsonic (driedaags gratis festival met Groningse acts, gelijktijdig en i.s.m. ESNS);
- de POPgroningen Talent Award (optreed- en ontwikkeltraject voor popmuzikanten van Groningse bodem, dwars door de provincie, i.s.m. diverse cafés, jongerencentra en podia);

- het Local Heroes podium op Bevrijdingsfestival Groningen; Skills & Knowledge sessions (zie ook kopje deskundigheidsbevorderende workshops);
- mede-organisatie van Hit The North (noordelijk toptalentontwikkeltraject);
- Up North (mogelijkheid tot het creëren van crossdisciplinaire producties voor jonge noordelijke makers);
- Popgala Noord;
- organiseren van meetings & meet-ups voor mensen uit het veld.

Deze events maken dat POPgroningen de katalysator is voor popcultuur en popmuziek in provincie en Stad.

UITGELICHT: POPGRONINGEN TALENT AWARD

Na acht edities heeft de Talent Award zich een bewezen succesvolle 2.0 opvolger van de Groningse Popprijs van 'vroeger'. Van bandwedstrijd geëvolueerd naar talentenjacht naar scoutingtool naar coachingtraject voor de winnaar naar huidige vorm ontwikkeltraject voor jaarlijks 40 Groningse podiumacts (die allen eigen werk maken), met een doorkoppeling voor het winnende toptalent naar noordelijke trajecten als Hit The North en landelijke trajecten als de Grote Prijs van Nederland.

Ook in 2018 vond er een centrale kick-off middag plaats voor alle deelnemers, op 8 locaties dwars door de provincie en 3 locaties in de stad, en hebben 40 verschillende acts opgetreden voor in totaal ongeveer 1.400 bezoekers.

UITGELICHT: GRUNNSONIC

Grunnsonic is hét jaarlijkse showcase festival van Gronings talent, georganiseerd door POPgroningen, gepresenteerd onder de vlag van (en i.s.m.) ESNS. Op Grunnsonic 2018 speelden 40 Groningse acts en daarmee zo'n 150 muzikanten in 10 locaties in de binnenstad waarvoor hiermee werd samengewerkt.

2.6 PODIA VOOR AMATEURKUNST

OPEN PODIUM

In 2018 hebben we naast een viertal reguliere Open Podia ook nog een tweetal Open Podia in coproductie met de Culturele Raad Haren in 't Clockhuys en het Kielzog in Hoogezand georganiseerd.

POPGRONINGEN PODIA

Vanuit POPgroningen programmeerden we 362 acts op podia in meer dan tien gemeenten, tijdens evenementen als het Bevrijdingsfestival, het Local Heroes Podium, Grunnsonic en het Nieuwjaarsfestival in MartiniPlaza.

NOORDERZON

In 2018 hebben we tijdens Noorderzon een gedeelte geprogrammeerd van het podium voor klein klassiek, De Dwergen. Daar traden vier ensembles op. Op het Podium Zuid programmeerden we diverse pop-acts.

CITY STAGE

City Stage is een initiatief van de Groninger City Club, gemeente Groningen en VRIJDAG. Met City Stage willen de initiatiefnemers amateurkunstenaars een podium te bieden waarop ze hun talent in een professionele setting aan een breed publiek kunnen tonen.

Dansers, muzikanten, acteurs, street artists en zangers presenteren zichzelf op twee podia in de binnenstad van Groningen, op het Waagplein (pop) en de A-kerk (dans).

Het zijn ervaren amateurkunstenaars die van de schijnwerpers houden en daarmee voor extra levendigheid in de Groninger binnenstad zorgen. Andersom zorgen de presentaties ook voor een extra stimulans voor de optredende amateurkunstenaars zelf.

Van de presentaties is een prachtige aftermovie gemaakt.

Meer weten? bit.ly/citystage

ZINGZING!

Ook in 2018 hebben we weer het korenfestival ZingZing! medegeorganiseerd. Het festival waar Groninger koren zich presenteren in De Oosterpoort. Dit korenfestival is in de eerste plaats een muzikale ontmoetingsdag waarbij koren en dirigenten de gelegenheid krijgen kennis te maken met elkaars koor en repertoire. Daarnaast vinden er interessante workshops plaats over onder andere stemgebruik, improvisatie en presentatie.

ZingZing! is een coproductie van VRIJDAG en Stichting Koorplein Noord Nederland. Het was de ambitie dat deze stichting zelfstandig ZingZing! zou organiseren maar actieve ondersteuning door VRIJDAG bleek zeer gewenst en nodig.

TENTOONSTELLINGEN

In onze tentoonstellingsruimte De Kelder aan de Walstraat organiseerden we 7 tentoonstellingen van onze cursisten (tentoonstellen is deel van hun ontwikkeling), van professionals (ter inspiratie) en van beginnende professionals. Ook waren er exposities van leerlingen en beginnend kunstenaars op locaties buiten onze locaties waar we een coachende rol bij hadden.

MAAND VAN DE AMATEURKUNST

De Maand van de Amateurkunst (MAK), juni 2018, is een landelijke actiemaand waarin amateurkunstenaars en daarmee amateurkunst in de schijnwerpers werden gezet. Landelijk krijgt deze maand extra publiciteit. VRIJDAG produceerde in 2018 een aantal activiteiten met als belangrijkste thema het bieden van podia en expositieruimtes. Hierbij hebben we extra publiciteit gegeven aan de activiteiten en samengewerkt met podiumlocaties zoals de Smederij en het Grand Theatre.

OUDEREN SONGFESTIVAL

In 2018 heeft VRIJDAG de Groningse voorronde van het Ouderen Songfestival medegeorganiseerd. 16 ouderen zongen uiteindelijk in deze voorronde. Tijdens dit Songfestivalweekend hebben we twee workshops (zangtechniek en presenteren voor publiek) georganiseerd die voor iedereen toegankelijk waren. Hieraan hebben 32 deelnemers meegedaan, waarvan er 29 boven de 50 jaar waren.

2.7 MEEZINGCAFES, PLUSCAFES EN ANDERE ONTMOETINGSCAFES

OPEN JAZZSESSIES

Maandelijks organiseerden we in het café van onze locatie Sint Jansstraat Open Jazz Sessies, voor kinderen en voor volwassenen. Gemiddeld namen hier zo'n 20 personen aan deel.

MEEZINGCAFE

In de foyer van de VRIJDAG-vestiging aan de Sint Jansstraat worden op de laatste vrijdag van de maand Meezingcafés georganiseerd. Gratis toegankelijk. Met als doel mensen in ongedwongen sfeer met elkaar te laten zingen. In 2018 zijn 7 Meezingcafés georganiseerd. Gemiddeld aantal deelnemers: 25.

PLUSCAFE

Sinds 2015 organiseren VRIJDAG en Stichting Groningen Plus het PlusCafé. Dit is een wekelijkse laagdrempelige, uitnodigende en informatieve inloopmiddag voor actieve senioren. De Meezingcafés waren er in 2017 een zeer gewaardeerd maandelijks onderdeel van. Andere activiteiten die werden ontwikkeld zijn een Open Podium en culturele middagen.

2.8 AMATEURKUNST EN ANDERE DOMEINEN

VRIJDAG richt zich op amateurkunst en stimuleert participatie op vele manieren. Het is algemeen bekend dat het beoefenen van amateurkunst overlap heeft met de sociale domein. Daar wordt volop op ingezet in ons werkprogramma (zie § 3.3.3) en in onze projecten Een Leven Lang Kunst en Sterk Vrijwilligerswerk (zie § 3.1.9).

Voor een aantal andere culturele domeinen heeft de provincie Groningen andere steunfuncties. De samenwerking met deze organisaties is in 2018 structureel geworden via de zogenaamde Gezamenlijke Agenda. Hier worden initiatieven afgestemd en gebundeld. De leden van de Gezamenlijke Agenda hebben samen ingesproken bij de Provinciale Staten over de Startnotitie Kadernota Cultuur.

2.9 PROJECTEN

EEN LEVEN LANG KUNST

MANIFESTATIE

In april 2018 is vanuit het programma Een Leven Lang Kunst een manifestatie georganiseerd met als doel kunst- en cultuurprojecten voor en door ouderen zichtbaar te maken en mensen met elkaar in contact te laten komen. Aantal bezoekers: 120.

PRONKJEWAILFONDS

Vanuit het Pronkjewailfonds worden projecten gesubsidieerd die ouderen in de provincie Groningen stimuleren om actief deel te nemen aan kunst en cultuur.

In het de tweede ronde van het Pronkjewailfonds zijn in 2018 10 projecten gehonoreerd en uitgevoerd. Aantal deelnemers: 700. Aantal bezoekers: 500.

Van de eerste ronde projecten die gehonoreerd werden door het Pronkjewailfonds is in mei een impactmeting uitgevoerd door het lectoraat Kunst en Samenleving van Academie Minerva. Aantal deelnemers uit de projecten: 50.

KUNST OP STEE

De actiemaand Kunst op Stee was voor het eerst in deze vorm een zelfstandige activiteit. Het programma-aanbod bestond uit 54 activiteiten die in stad en provincie werden aangeboden. Vier gingen er wegens omstandigheden niet door; de overige trokken gezamenlijk ruim 900 deelnemers.

STERK VRIJWILLIGERSWERK

VRIJDAG Advies is één van de partners in dit project waarbij de versterking van vrijwilligersorganisaties in de hele provincie centraal staat. In 2018 heeft VRIJDAG Advies de verschillende activiteiten van Sterk Vrijwilligerswerk gepromoot in haar netwerk, door middel van berichten in de nieuwsbrieven en op social media.

Tevens hebben we geparticipeerd in de bijeenkomsten van de projectleiding en procesbegeleiders teneinde mee te denken over de ontwikkeling van het gehele project. We hebben daarbij samengewerkt in enkele deelprojecten, te weten:

WESTERWOLDE

Op verzoek van de Muziekbond Groningen-Drenthe is, in samenwerking met ons, een traject gestart voor het ondersteunen van de harmonie-, fanfare- en brassbands (oftewel de 'HaFaBra') in de gemeente Westerwolde. Door de gemeentelijke herindeling wordt gezocht naar mogelijkheden elkaar te versterken. VRIJDAG Advies is betrokken vanwege haar contacten in het veld, de ondersteuningsopdracht vanuit de provincie en hun lopende HaFaBra-enquête.

In 2018 zijn twee bijeenkomsten geweest waarbij alle zes verenigingen aan tafel zaten. In dit traject wordt ingezet op de scholingsbehoefte aan fondsenwerving en samenwerking met het onderwijs. De verenigingen hebben de ambitie één groot orkest te vormen om bijvoorbeeld toe te werken naar een groot concert op een speciale dag.

De bijeenkomsten staan ook in het teken van het verkennen van het samen optrekken richting de gemeente, bijvoorbeeld voor een nieuw subsidiebeleid.

TER APEL

VRIJDAG Advies is betrokken bij de voorbereidingen van de bijeenkomst 'Samen sterk in het Ter Apel van de toekomst', voor alle vrijwilligersorganisaties uit Ter Apel. Doelstelling van deze avond is, naast ontmoeting en nadere kennismaking, in gesprek met elkaar te gaan over sterk(er) vrijwilligerswerk. De bijeenkomst had plaats op 30 januari 2019.

3 VRIJDAG ALS AANBIEDER

3.1 CURSUS- EN LESAANBOD OP EIGEN LOCATIES

We hebben binnen onze eigen gebouwen een uitgebreid programma uitgevoerd op het gebied van muziek, theater en beeldende kunst. Bij het samenstellen van dit programma is het uitgangspunt geweest om zoveel mogelijk cursisten een passende route te laten vinden, met als doel verbreding en verdieping van hun talent.

KINDEREN EN JONGEREN

Voor kinderen van de basisschool werd iedere woensdagmiddagen in de herfst- en voorjaarsvakantie de Vrije Inloop georganiseerd. De combinatie van theater-, muziek- en beeldende kunstactiviteiten voor basisschoolkinderen, waarvoor ze zich niet hoeven aan te melden, blijkt nog steeds een goede formule. In totaal deden 784 kinderen mee aan de Vrije Inloop. Ook voor kinderen uit minder draagkrachtige gezinnen is de Vrije Inloop toegankelijk. Met de Stadspas konden zij 5 keer gratis meedoen op de woensdagen en gratis meedoen in de schoolvakanties. 74 kinderen hebben hiervan gebruik gemaakt.

Op het gebied van **beeldende kunst** zijn er in totaal 30 cursussen georganiseerd voor in totaal 400 kinderen en jongeren, variërend van laagdrempelig aanbod voor peuters en kleuters tot talentklassen en jongerenateliers.

In 2018 zijn er 13 beeldende kinderfeestjes georganiseerd voor in totaal 125 kinderen. Voor een deel van de kinderen en hun ouders is dit een eerste kennismaking met het beeldende aanbod van VRIJDAG, waardoor zij op een laagdrempelige manier in aanraking komen met het aanbod van VRIJDAG. In samenwerking met ABK Minerva organiseerden we 2 keer de Vooropleiding Minerva voor in totaal 36 deelnemers.

Binnen de **muziekafdeling** zijn we voor kinderen gestart met het ombouwen van cursussen en muziekpakketten naar muziekroutes. Zo zijn alle kinderen tussen 7 en 10 jaar die wilden starten met muziekles, ingestroomd in de nieuwe route Muziek Instap. In totaal hebben 76 kinderen meegedaan aan deze pilot. Zij konden na de zomer door met de Muziek Overstap. Daarnaast kregen 554 kinderen en jongeren muziekles binnen het muziekpakket, een combinatie van muziekles, onbeperkt samenspelen, gratis repeteren en deelname aan de LABweken.

Ook zonder les kon er bij VRIJDAG worden samengespeeld. In totaal deden 242 kinderen en jongeren mee in een band, orkest, koor of ensemble. Er is veel gepresenteerd in 2018 in de vorm van voorspeelavonden en concerten. De kinderconcertjes, die voorheen georganiseerd werden door een aparte stichting maar nu onderdeel zijn geworden van VRIJDAG, waren een groot succes. Driemaal werd er gespeeld voor een uitverkochte zaal.

Voor kinderen en jongeren met een bovengemiddelde passie voor muziek was er de route Muziek Talent. Deze 14 leerlingen hebben diverse presentaties gegeven, onder andere in de Wolkenfabriek en tijdens WinterWelvaart.

Bij **theater** is het routesysteem voor kinderen en jongeren verder ontwikkeld binnen de missie en visie die bij de start van de veranderingen is geformuleerd (zie ook vernieuwingen theater). In totaal deden 308 kinderen en jongeren mee in een route, daarnaast namen 73 kinderen en jongeren deel aan losse cursussen. Binnen de routes die ingedeeld zijn op leeftijd, vormt het kijken naar een professioneel gezelschap een belangrijk onderdeel. Alle kinderen hebben een voorstelling van Het Houten Huis bezocht, alle jongeren gingen naar een voorstelling van het Jonge Hartenfestival.

Voor kinderen en jongeren uit minder draagkrachtige gezinnen is er de mogelijkheid cursussen en routes te volgen met behulp van het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur. 90 kinderen en jongeren hebben hiervan gebruik gemaakt.

VOLWASSENEN

Ook voor volwassenen was er een uitgebreid aanbod van cursussen op het gebied van beeldende kunst, theater en muziek. De meeste mensen kwamen gericht op een bepaalde cursus af. Er werd dit jaar dan ook geen gebruik gemaakt van de oriënterende cursus Ontdek je talent.

Binnen de afdeling **beeldende kunst** was er sprake van een record aantal deelnemers aan de cursussen. Met name tekenen en schilderen, keramiek en meubelontwerpen en -maken waren zodanig populair, dat er soms geen plek meer was. Uitbreiding naar meer cursussen was daar niet mogelijk, vanwege ruimtegebrek. In totaal hebben er 173 beeldende cursussen plaatsgevonden, variërend van 4 tot 32 weken. Ook de opleiding Creatieve Handvaardigheid werd weer verzorgd. De eindexamenkandidaten van Creatieve Handvaardigheid sloten hun opleiding af met een expositie bij Stichting WEP. Onder de noemer KORT organiseerden we 14 verschillende workshops en masterclasses in een aantal weekends en vakanties.

Het programma **muziek** voor volwassenen is vooral gericht op samenspelen. Er waren dit jaar 36 verschillende bands, orkesten, ensembles en koren waaraan door 355 mensen werd deelgenomen. Het muziekpakket voor volwassenen richt zich eveneens op samenspel, waarbij de instrumentale les ondersteunend is. Er zijn 100 mensen die hiervan gebruik gemaakt hebben. Na de zomer is er toch weer de mogelijkheid geboden om meer instrumentale les te krijgen, maar dan tegen een hogere prijs. Deze optie is vooral bedoeld voor mensen die beginnen met muziek maken. Hiervan hebben 20 mensen gebruik gemaakt.

Binnen het programma **theater** is ervoor gekozen om naast de TSV het aanbod van theaterroutes uit te breiden. Dit waren relatief korte projecten van 12 tot 15 weken in de vorm van podiumprojecten en cursussen die afgesloten werden

met een presentatie. De TSV bestond dit jaar alleen uit een jaar 1 en jaar 2 met in totaal 54 deelnemers. Aan de routes voor volwassenen deden 131 mensen mee.

SENIOREN EN SPECIALE DOELGROEPEN

De meeste senioren doen mee in het reguliere aanbod. Hierop zijn een paar uitzonderingen. Bij muziek is er het Ensemble Diverz, speciaal voor 55+ers. Daarnaast is er bij theater Het Derde Bedrijf voor mensen boven de 50. Aan dit specifieke aanbod deden 38 mensen mee.

Voor mensen met een beperking begeleidt VRIJDAG een drietal bands. Dit jaar is de theatergroep Geestkracht, ontstaan vanuit Lentis, onderdeel van VRIJDAG geworden. Geestkracht heeft in december twee keer een voorstelling gespeeld.

3.2 DE VERNIEUWINGEN IN 2018

In 2018 zijn wij verder gegaan met de ontwikkelingen die wij ingezet hebben, om daarmee goed aan te sluiten bij wat past bij deze tijd en bij wat de samenleving beweegt.

VERNIEUWINGEN THEATER

Per seizoen 2017-2018 zijn wij overgestapt op het routesysteem, waarbij iedere leeftijdsfase een eigen, passende route aangeboden krijgt. Deze nieuwe werkwijze heeft dit jaar steeds meer vorm gekregen. Er is sprake van meer diepgang en de diverse routes raken steeds meer met elkaar verbonden.

Binnen de verschillende routes zijn pakketten ontstaan die verband houden met de andere routes. Verschillende vakken komen binnen de routes steeds in andere vormen terug. Zo is het onderdeel filosofie een terugkerend vak als opstap naar het eigen makerschap. Het makerschap waarin je zelf scheidt vanuit onafhankelijk denken.

Nu de pilotfase geweest is, zijn de docenten bezig hun lesplannen definitiever vorm te geven en het nieuwe aanbod steeds meer op elkaar af te stemmen. We hebben ervaren dat het op leeftijd instromen goed werkt. De volgende stap is om er ook niveaus in aan te brengen. In de routes waar vooral gemaakt wordt, hebben we gemerkt dat juist verschillende niveaus bij elkaar goed werkt en dat er dan van elkaar geleerd wordt. Bij de ambachtelijke spellessen is het mooi als de cursisten op hun eigen niveau worden aangesproken.

Binnen de routes zoeken we structurele samenwerking met partners in de stad. Door in te haken op thema's, onderwerpen en bronnen van deze partners, krijgen de projecten van VRIJDAG theater meer noodzaak en betekenis, meer context en professionele lading. De eerste pilots van deze samenwerkingen zijn met succes uitgevoerd.

60 kinderen uit de routes Verbeelden (8-9 jaar) en Beleven (10-12 jaar) speelden in november 2018 in het decor van de voorstelling Muziek van Beneden van Het Houten Huis in Martiniplaza. Een groot succes waarin Het Houten Huis het decor met ons deelde en kinderen een prachtige professionele ervaring kregen die inspiratie gaf voor de rest

van het seizoen. Op die professionaliteit kunnen docenten terugrijpen in de reguliere spellessen. Er zijn momenteel gesprekken hoe we deze samenwerking jaarlijks terug kunnen laten komen en structureel kunnen inbedden in onze routes. De wens is dat volgend seizoen ook kinderen van de afdelingen beeldend en muziek mee gaan doen met het project.

Jongeren van de route 16-20 jaar speelden onder leiding van twee makers van ZUHAUSE op het plein van het Scheepvaartmuseum een voorstelling in het kader van het project van het OVCG ‘Voortdurend verzet’. Ze sloten aan bij de tentoonstelling van het OVCG over het verzet in de provincie Groningen tijdens de Tweede Wereldoorlog en gaven er hun eigen interpretatie aan. Ook het Noordelijk Scheepvaartmuseum wil met ons een structurele samenwerking aangaan, waar zij hun ruimtes binnen en buiten als podium bieden voor onze activiteiten. Het Scheepvaartmuseum heeft een mooie entourage voor onze tentoonstellingen, concerten en theatervoorstellingen.

Presenteren neemt een steeds belangrijkere rol in bij theater. In totaal zijn er dit jaar 74 presentaties geweest, zowel in onze eigen gebouwen als op externe locaties, die in totaal meer dan 3.000 man publiek trokken.

VERNIEUWINGEN MUZIEK

In navolging van theater zijn we dit jaar gestart met de eerste routes. Doelstelling is een eigentijdse vorm van muzikeducatie te ontwikkelen, die zoveel mogelijk

kinderen, jongeren en volwassenen de kans biedt zich te ontwikkelen met muziek en die een meerwaarde biedt ten opzichte van dat wat de private markt kan verzorgen. Dit heeft geresulteerd in een verschuiving van ontwikkelen óp je instrument naar ontwikkelen mét je instrument.

In het voorjaar trapten we af met de route Muziek Instap voor kinderen van 7 tot 11 jaar. Deze pilot startte op drie verschillende dagen, telkens op hetzelfde tijdstip. Alle kinderen hadden daarmee op hetzelfde moment les, ongeachte het instrument. Ieder blok bestond uit 8 weken, waarvan de kinderen telkens de laatste twee weken samenspellessen kregen.

Na de zomer is deze werkwijze met enige aanpassingen gecontinueerd en verder uitgebouwd. Zo hebben we de maximumleeftijd verlaagd van 11 naar 10 jaar, omdat bleek dat het verschil in leeftijd binnen de groepen te groot was. Ook is een vervolg op Muziek Instap ontwikkeld, namelijk Muziek Overstap. Bij beide zijn grote stappen gezet om een passende vorm te vinden voor de samenspellessen die ieder blok twee keer plaatsvinden. Alle kinderen binnen de route maken dan samen muziek, een combinatie van bestaande muziek spelen en nieuwe muziek maken. Het is een uitdaging om een vorm te vinden waarbij kinderen die net beginnen met muziek maken op een instrument, samen muziek maken met kwaliteit.

Kinderen hebben in principe les in kleine groepjes, afgewisseld met de hele groep. Nieuwe kinderen kunnen

altijd instromen. De route is dus heel laagdrempelig. Daarbij hebben we afgelopen jaar ook randactiviteiten ingevoerd om de kinderen een nog bredere muzikale ervaring mee te geven. Zo krijgen ze nu wekelijks les met hun instrument in groepjes, maar ook koor- en ritmeles.

Deze nieuwe werkwijze vergt veel van onze docenten. Een positieve bijwerking van de opzet van Muziek Instap en Overstap is wel dat de docenten elkaar inspireren en spiegelen bij het ontwikkelen van de routes. Deze gezamenlijkheid was voor de invoering van de routes nauwelijks aanwezig.

Na de zomer zijn ook de cursussen Mini Muziek Show en Ontdek je Instrument omgebouwd tot routes. Deze routes bestaan eveneens uit 4 blokken van 8 weken. De veranderingen hebben ervoor gezorgd dat kinderen nu vier keer per jaar in kunnen stromen en gemakkelijker kunnen overstappen naar een andere route.

Nog een route die we vanuit een oude lesvorm hebben ontwikkeld is de Muziek Talent route voor kinderen en jongeren. De grootste ontwikkeling binnen deze route is dat het woord talent een andere lading heeft gekregen. Bij onze Muziek Talent route staat talent voor iemand met een 'grenzeloze passie voor muziek'. Door deze verandering wordt talent in een bredere context geplaatst. Een andere grote verandering is dat de instrumentale les niet meer de basis vormt van de route. Juist gezamenlijk muzikaal ontwikkelen staat centraal. Instrumentale les is optioneel, bij VRIJDAG of buiten VRIJDAG. Zo is de route toegankelijk voor alle

talentvolle kinderen en jongeren in Groningen. De route bestaat wederom uit verschillende blokken met als onderwerpen componeren, improviseren, podiumpresentatie en werken op locatie.

Onderdeel van deze route was een masterclass van Wibi Soerjadi in samenwerking met Stichting Piamore, met aansluitend een concert in onze concertzaal.

Voor volwassenen is de route Gitaar Start ontwikkeld. Dit is een route voor alle gitaristen die nieuw zijn bij VRIJDAG, van beginner tot gevorderde. Het mooie van deze route is dat het een combinatie is van gitaarles, samenspel en een samenwerking met Stichting Five Great Guitars en het Groningen Guitar College. Eén keer in de maand organiseren we met deze partners improvisatielessen voor harmonie-instrumenten. Dit komt voort uit de zes workshops Guitar Power die we voor de zomer gezamenlijk hebben georganiseerd. De route biedt zo een heel rijk programma waarbij de cursist kan doorstromen naar een gitaarensemble in combinatie met instrumentale les ter ondersteuning.

De samenwerking met Oldenburg (Duitsland) is doorontwikkeld van een passieve samenwerking naar een actieve samenwerking. Dit betekent dat we eerst bands en combo's lieten spelen op elkaars podia, maar nu bands uit beide steden hebben laten samenwerken in workshopvorm waarbij ook direct werd gepresenteerd. Een leerzame interculturele samenwerking.

Ook bij muziek wordt steeds vaker gepresenteerd. Dit jaar waren er meer dan 80 optredens en concerten, waar in totaal bijna 4.500 mensen op af kwamen.

INTERDISCIPLINAIR WERKEN: CROSS-OVERS

Op een aantal momenten in het jaar hebben we gezocht naar cross-overs, door de disciplines die we in huis hebben aan elkaar te verbinden.

LABWEKEN

Met de slogan 'Uit je kunst!' hebben we van 29 januari tot en met 11 februari de LABweken georganiseerd. Iedereen werd uitgenodigd en uitgedaagd om een keer iets anders te doen. Een proef- en speeltuin waar geëxperimenteerd kon worden binnen theater, muziek en beeldende kunst. De eerste week stond in het teken van samen muziek maken, in de tweede week kwamen theater, beeldende kunst en muziek samen in diverse kunstprojecten. Tijdens de opening van de LABweken werd een grafische partituur gemaakt, waarbij beeld werd gemaakt op basis van muziek. Het geheel werd geopend door wethouder Paul de Rook. In totaal deden 660 mensen mee aan de LABweken.

INTERDISCIPLINAIRE ROUTES

Behalve de LABweken werden er een aantal interdisciplinaire routes geprogrammeerd. Na de zomer startte de interdisciplinaire route Wintervoorstelling. Drie makers vanuit theater, muziek en beeldende kunst hebben samen met 4 kinderen, 6 jongeren en 8 volwassenen een stemmige wintervoorstelling gemaakt. Vanuit het thema licht en donker

werden de donkere dagen voor kerstmis belicht. In de concertzaal aan de Sint Jansstraat werd door Gert Sennema samen met cursisten van de opleiding Creatieve Handvaardigheid een prachtige installatie van houten latten gebouwd als decor waarin de voorstelling speelde. De voorstelling De Lichteloze is drie keer gespeeld en trok 199 bezoekers.

Ook na de zomer startte het podiumproject Bewegingstheater, een route waarin theater, dans en muziek samenkwamen. Een docent bewegingstheater en een docent muziek werkten samen met een groep cursisten toe naar een interdisciplinaire voorstelling.

INSPIRATIE VOOR DOCENTEN

Om ook onze docenten inhoudelijk te inspireren en elkaar te laten vinden, zijn er twee scholingsmomenten geweest. In juni organiseerden we een docentenLAB. Tijdens deze dag boden we vier verschillende workshops die in het teken stonden van interdisciplinair werken en het maakproces. Alle docenten konden twee van de vier workshop volgen. In november waren er twee inspiratiemomenten voor alle docenten als opmars naar de LABweek 2019.

3.3 ACTIVITEITEN OP LOCATIE

Behalve ons reguliere aanbod op de eigen VRIJDAG-locaties waren we ook weer te vinden op diverse andere plekken in de stad. De ene keer met als doel nieuwe doelgroepen aan te boren, de andere keer om mooie samenwerkingen aan te gaan of te continueren.

ZUHAUSE/HAUSARREST

22 jongeren, waarvan 5 uit de routes 16-20 jaar van VRIJDAG, sloten zich een week lang op in de voorjaarsvakantie bij ZUHAUSE om samen theater te maken. Jongeren van verschillende culturele instellingen uit de stad werkten samen in dit project: De Noorderlingen, De Steeg, NNT, het Noorderpoortcollege en VRIJDAG. Vervolgens werd in samenwerking met Theater na de Dam de voorstelling *The Revolution will be Televised* gemaakt voor 4 mei. Deze indrukwekkende voorstelling speelde na de dodenherdenking op 4 mei in de Martinikerk.

BEVRIJDINGSFESTIVAL

Speciaal voor het Bevrijdingsfestival ontwikkelde VRIJDAG in samenwerking met Outdoor International een theateraal spel waarbij jongeren op expeditie gingen over het festivalterrein en zo ervoeren hoe ze zich in het geheim konden verzetten en bewegen in oorlogstijd. Jongeren van de routes 16-20 jaar speelden scènes waar jongeren in de leeftijd van 10-13 jaar langskwamen en onderdeel van werden. Met een illegaal paspoort in de hand gingen deze jongeren in groepjes van 5 het terrein over en verzamelden voedselbonnen, klommen over bruggen en in bomen, ontcijferden codes, zochten

teksten en probeerden een joodse onderduiker te helpen ontsnappen. Een succesformule waar 130 jongeren aan deelnamen en die veel publiek trok.

Daarnaast stond de Kinderwerkplaats van de afdeling beeldende kunst weer op het terrein. Dit keer met het project Ik zie jou, waar maar liefst 300 kinderen prachtige portretten van elkaar hebben gemaakt.

NOORDERZON

Ook tijdens Noorderzon was VRIJDAG weer volop aanwezig. Op de Speelweide verzorgden we opnieuw een kinderactiviteit. In navolging van het succes van vorig jaar besloten we opnieuw de combinatie van beeldende kunst en theater te zoeken. Dit resulteerde in het project Onder de tafel is het feest, waaraan 525 kinderen meededen.

In de container op Noorderzon speelde de voorstelling Hard knock life in de regie van Elénie Wagner en Maartje Ghijzen. Een muziektheatrale performance gespeeld door 9 amateurspelers uit onze podiumprojecten. Hard knock life ging over ons versteende schoolsysteem, de ijzeren druk van de massa en de imperfecte schoonheid van het individu. Er werd 17 keer gespeeld, met 408 toeschouwers waren alle voorstellingen uitverkocht.

Tijdens Noorderzondag speelden 4 van onze popbands op het Podium op Zuid.

OVERIGE SAMENWERKINGEN

- Tijdens Oktobermaand Kindermaand organiseerden we 3 verschillende workshops op onze drie locaties;
- We verzorgden weer een theaterprogramma ten behoeve van de faculteit Geneeskunde in het UMCG;
- Samen met de afdeling Marketing van de Stadsschouwburg verzorgden wij educatief aanbod in de vorm van workshops bij een aantal kindervoorstellingen;
- We verzorgden dans- en kostuumworkshops in samenwerking met Kunstbende;
- We verzorgden muziekoptredens bij de Sinterklaasintocht in de Reitdiephaven;
- Onze talenten traden op bij Hanos en in de Wolkenfabriek;
- Tijdens WinterWelVaart traden diverse ensembles en talenten van VRIJDAG op in het Scheepvaartmuseum;
- We verzorgden meerdere poppresentaties in Simplon;
- Jazz combo's van VRIJDAG traden op tijdens het Arranging Festival van het Prins Claus Conservatorium met stukken voor hen gearrangeerd door studenten van het PCC;
- VRIJDAG combo's traden op tijdens Swingin' Groningen en tijdens Jazz te Gast;
- Het Jeugdorkest Groningen was opnieuw een weekend te gast bij de Coöperatie Klooster&Buren, waar zij voor de bewoners van het verzorgingstehuis optraden.

3.4 ACTIVITEITEN IN HET ONDERWIJS

In 2018 zijn we gestart met het onderzoeken waar wij als VRIJDAG een meerwaarde kunnen leveren als het gaat om activiteiten binnen het onderwijs. Vanuit VRIJDAG heeft een werkgroep zich hierover gebogen en hebben we naast onze reguliere activiteiten een aantal pilots in het onderwijs uitgevoerd, teneinde te achterhalen welke rol wij kunnen, willen en zouden moeten spelen in het onderwijs.

IEDER KIND MUZIEK

Het programma Ieder Kind Muziek (IKM) werd ook dit jaar weer uitgevoerd. Uitgangspunt is scholen een doorlopende leerlijn te bieden op het gebied van muziekonderwijs. De verbinding tussen onze lessen op scholen en vrije tijd krijgt in steeds meer wijken vorm. Dit is mede te danken aan de brugfunctionarissen op de scholen en de nadrukkelijke wens van scholen om ook naschools muziekactiviteiten aan te bieden. In totaal hebben 18 schoollocaties meegedaan en zijn er 84 groepen bereikt met in totaal 2.100 leerlingen op de scholen.

In 2018 is een werkgroep samengesteld om het programma IKM onder de loep te nemen, met als doel te onderzoeken of het nog steeds voldoet aan de wensen van de scholen, of het voldoende aansluit bij het buitenschoolse muziekaanbod en of deze vorm van muziekonderwijs nog steeds past bij dat wat er om ons heen gebeurt. De uitkomsten hiervan zullen in het voorjaar van 2019 duidelijk zijn.

MEER MUZIEK IN DE KLAS

Door de positieve stimulans van Meer Muziek in de Klas is er een grote slag geslagen in het ontwikkelen van nieuw deskundigheidsbevorderingsaanbod voor groepsleerkrachten. Hiermee geven we groepsleerkrachten steeds meer vertrouwen en willen we hen toerusten en inspireren om muziek blijvend te integreren in het reguliere lesprogramma. Vanuit de vouchers van Meer Muziek in de Klas zijn er 28 extra workshops deskundigheidsbevordering door ons verzorgd op 14 verschillende basisscholen. Bij het overgrote deel ging dit om de Piano Crash Course.

CULTUURPROFS

VRIJDAG heeft de afgelopen jaren meegewerkt aan het project Cultuurprofs, een co-teachingstraject in het speciaal onderwijs (PO en VO). De eindpresentatie van dit project vond plaats op 27 juni in ons gebouw aan de Noorderbuitensingel.

KUNSTWEEK DOLLARD COLLEGE WINSCHOTEN

In de laatste week voor de zomervakantie kwamen 20 kunstenaars van VRIJDAG een week lang op school om alle leerlingen van het Dollard College onvergetelijke kunstweek te bezorgen. Ze kozen een workshop en werkte een dag lang met een kunstenaar en discipline toe naar een presentatie, expositie, installatie of korte voorstelling. Al het werk werd getoond voor publiek in een theatteroute door de school aan het eind van de dag. Het thema voor deze kunstweek was "Uit de klei getrokken". In totaal deden 2.000 leerlingen mee aan dit project.

PLAN VRIJDAG ONDERWIJS

Anne Stoer en Maartje Ghijsen zijn in september gestart met het ontwikkelen van en het bouwen aan een afdeling onderwijs van VRIJDAG. Ze hebben een visie en werkwijze ontwikkeld die goed past bij VRIJDAG en die aansluit op de huidige ontwikkelingen binnen het cultuuronderwijs. Ook is gekeken naar welke producten VRIJDAG al in huis heeft voor het onderwijs, wat er nog mist en met welke partners we nieuwe producten willen ontwikkelen.

Dit heeft geresulteerd in een plan waarmee we in 2019 aan de slag gaan. Uitgangspunt is dat VRIJDAG alle kinderen en jongeren van Groningen de mogelijkheid wil bieden om mee te doen met kunst en cultuur. Daarom komen we met een team van kunstvakdocenten naar de scholen en nodigen we kinderen en jongeren uit in de ateliers van VRIJDAG om zelf te komen ervaren, te maken en te doen. In onze educatieprojecten staat de ervaring en het beleven van de kunstdisciplines muziek, theater en beeldende kunst centraal. Belangrijk voor onze werkwijze is dat we onze projecten uitvoeren in nauwe samenwerking met de school. Zo ontstaan er projecten die ingebed kunnen worden binnen het curriculum en gedragen worden door de school.

In december 2018 heeft de eerste bijeenkomst van kunstvakdocenten die in het onderwijsteam gaan werken plaatsgevonden.

INSPIRATIELESSEN IN DE KLAS

In het voorjaar van 2018 hebben we het project Inspiratielessen in de klas in het Westerkwartier afgerond. Hier deden 11 scholen uit het Westerkwartier aan mee. Per school hebben 2 kunstvakdocenten inspiratielessen gegeven in de klassen samen met in totaal 44 leerkrachten en ongeveer 1.000 leerlingen.

MEESTERS IN DE KUNST - DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING IN DE KINDEROPVANG

In 2018 zijn we gestart met deskundigheidsbevordering beeldende kunst aan Pedagogisch Medewerkers (pm-ers) binnen de SKSG, zowel in stad als provincie. Het onderzoeken en oefenen van beeldende vaardigheden in combinatie met het begeleiden van het creatieve proces bij jezelf en de kinderen staat in deze training centraal. Deze training vindt plaats in de ateliers van VRIJDAG en coaching on the job op de uitvoerende locaties van de SKSG.

Dit jaar hebben 12 pm-ers meegedaan (SKSG Liekelei Leek) aan de training. In 2019 volgen er weer 12 pm-ers vanuit 6 locaties van de SKSG in de stad Groningen.

LEERGEMEENSCHAP OOSTERPARK 'RUIMTE VOOR KUNST!'

In 2018 hebben we betreffende het armoedebeleid bij VRIJDAG grote vordering gemaakt. Na veel voorbereidende overleggen met meerdere partijen is er in de Oosterparkwijk een leergemeenschap gevormd die effect zal hebben op hele de wijk Oosterpark. Voor deze leergemeenschap is specifieke subsidie toegekend uit de CMK-gelden.

Een leergemeenschap heeft tot doel scholen en een culturele instelling samen te laten werken, de krachten te bundelen met elk zijn eigen expertise en samen tot het gewenste resultaat te komen. De school formuleert de vraag en VRIJDAG zoekt een passende aanpak vanuit haar eigen expertise.

De leergemeenschap is een vervolg op eerdere projecten van de landelijke CMK-subsidie (Cultuureducatie Met Kwaliteit). De Hanzehogeschool onderzoekt de resultaten van deze samenwerking.

Deze leergemeenschap bestaat uit Borgmanschool locatie Vinken, de Siebe Jan Boumaschool, de Hanzehogeschool, de SKSG Oosterpark, K&C en VRIJDAG. Om kunst en cultuur dicht bij de kinderen te brengen, laagdrempelig en met kwaliteit hebben de directie van beide scholen in samenwerking met VRIJDAG gekozen om twee ateliers in de scholen te bouwen. Een theateratelier in de oude gymzaal aan de Vinkenstraat en een beeldende kunstatelier in de Siebe Jan Boumaschool. Kunstvakdocenten van VRIJDAG gaan samen met de leerkrachten en kinderen werken in deze ateliers. Eerst binnenschools en daarna uitbreiden naar buitenschools. We willen met name de ouders bij dit project betrekken zodat kinderen en ouders elkaar beter begrijpen en dat de ouders de kinderen kunnen stimuleren in hun interesse en talenten. Deze ateliers zijn ingericht met subsidie van de Coöperatieve Wijkraad Oosterpark (brede draagkracht). De uitvoering wordt deels betaald met CMK-subsidie. De voorbereiding hiervoor heeft in 2018 plaatsgevonden, zodat het in februari 2019 van start kan gaan.

4 HET HUIS VAN VRIJDAG

4.1 NAAR EEN HUIS VAN DE AMATEURKUNST

Het plan om aan de Sint Jansstraat huisvesting te realiseren voor heel VRIJDAG is in 2018 een stap verder gebracht. De gemeente Groningen speelt hierin een grote rol aangezien zij de huisbaas is. Een gemeentelijke werkgroep heeft diverse scenario's verkend en voorgelegd aan het college van B&W. Dit heeft er in geresulteerd dat het college gekozen heeft voor het scenario waarbij binnen het bouwblok Sint Jansstraat – Schoolstraat – Popkenstraat zo veel mogelijk nieuwbouw gerealiseerd wordt. Alleen de monumenten blijven staan. Men beoogt dan meer ruimte te realiseren dan dat er voor VRIJDAG nodig is. De extra ruimte kan dan ingezet worden voor commerciële verhuur door de gemeente. De gemeente verkent daarbij ook de mogelijkheid om ook het CBK te huisvesten op deze locatie.

Na het besluit hierover in september 2018 is een gemeentelijke werkgroep aan het werk gezet om een volumeontwerp te maken en op basis daarvan een nauwkeuriger kostencalculatie. Dit met de ambitie om in de zomer van 2019 hierover een definitief besluit te nemen in de gemeenteraad.

4.2 AMBITIES 2018 VOOR INTENSIEVER GEBRUIK

Ook in 2018 heeft VRIJDAG actief voorzien in oefenruimte, repetitieruimtes en podia voor amateurkunstenaars. Op verschillende manieren is er een impuls gegeven aan meer verhuur. Allereerst is (en wordt) er voortdurend gewerkt aan

verbetering van de dienstverlening en in de loop van het najaar is er een centraal verhuur-loket ingevoerd. Het verhuur-team bemenst het verhuur-loket en is ook gastvrouw ter plekke.

4.3 ONS HUIS IN DE WIJKEN

VRIJDAG heeft in 2018 het voortouw genomen in het ontwikkelen van een wijkgerichte aanpak voor cultuurparticipatie. Deze aanpak is ontwikkeld in nauwe samenwerking met de gemeente Groningen. Doel: betrekken van nieuwe doelgroepen bij actieve deelname aan kunst en cultuur. In de loop van het jaar is deze aanpak geconcretiseerd met als resultaten:

- Seminar: op 13 november is in wijkcentrum Het Dok een inspiratiebijeenkomst georganiseerd voor lokale spelers, politici, kunstenaars en beleidsmakers uit de gemeente Groningen. Doel: inspiratie, ontmoeting, samenwerking. Uitkomst: men heeft behoefte aan een vervolg, er zijn diverse nieuwe contacten tot stand gekomen. Aantal aanwezigen: 50.
- In 2018 zijn vier wijken gedefinieerd waar de focus op ligt in 2019: Selwerd/Paddenpoel (vanwege follow up De Wijk De Wereld), Korrewegwijk (vanwege start De Wijk De Wereld), Oosterparkwijk (vanwege leergemeenschap die is opgezet door VRIJDAG i.s.m. andere partijen) en Lewenborg (vanwege een vraag die zich aandienende uit de wijk). In deze wijken worden door VRDIJAG cultuuraanagers aangesteld die vragen ophalen, versterken wat er is en nieuwe verbindingen tot stand brengen. Met als resultaat nieuw

aanbod op het gebied van kunst en cultuur met de focus op niet verwachte doelgroepen. Voor Selwerd/Paddenpoel, de Korrewegwijk en Lewenborg zijn cultuuraanjagers gevonden, contracteren vindt plaats in januari 2019.

- In 2018 is een begin gemaakt met de samenwerking tussen VRIJDAG en De Wijk De Wereld, die in 2019 tot een officiële samenwerkingsovereenkomst leidt. De Wijk De Wereld dient daarbij als vliegwiel voor kunst en cultuur in de wijken, VRIJDAG (cultuuraanjager) neemt een rol op zich als wegbereider en nazorgspecialist.

5 FINANCIËN

5.1 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Realisatie 2018
Baten	
Subsidies	
- Gemeente Groningen	€ 3.048.000
- Provincie Groningen	€ 300.000
Opbrengst basisactiviteiten	€ 1.100.438
Opbrengsten projecten en activiteiten	€ 342.544
Financiële baten	€ 10
Overige inkomsten	€ 64.437
Totaal baten	€ 4.855.429
Lasten	
Personeelskosten	€ 3.190.537
Afschrijvingen	€ 93.583
Kosten projecten en activiteiten	€ 545.469
Financiële lasten	€ 3.449
Overige lasten	€ 1.036.861
Totaal lasten	€ 4.869.899
Resultaat	€ -14.470

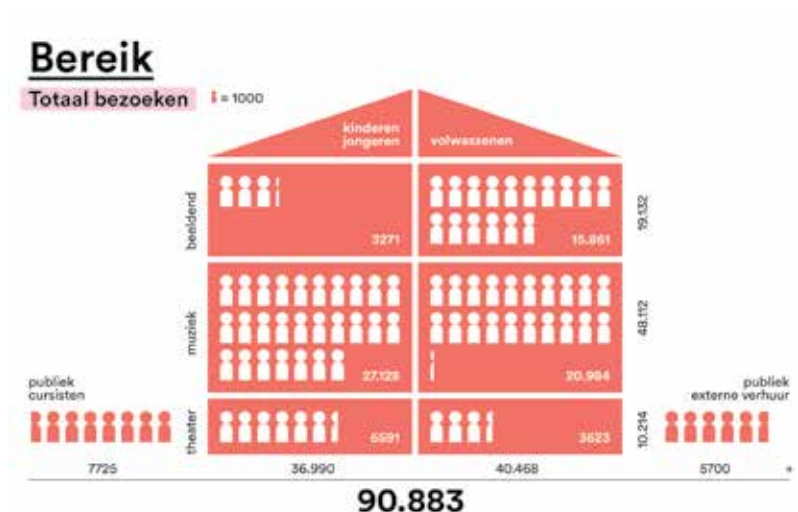

6 FACTS & FIGURES

6.1 BEREIK

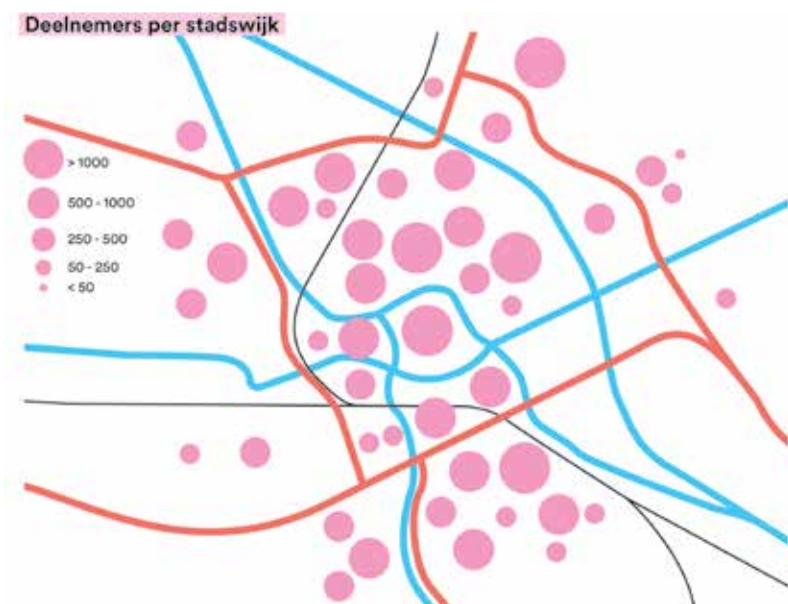
TOTAAL BEZOEKEN

Onze locaties zijn een punt van ontmoeting. We tellen het aantal bezoeken van cursusdeelnemers en van publiek bij presentaties en voorstellingen.

DEELNEMERS PER STADSWIJK

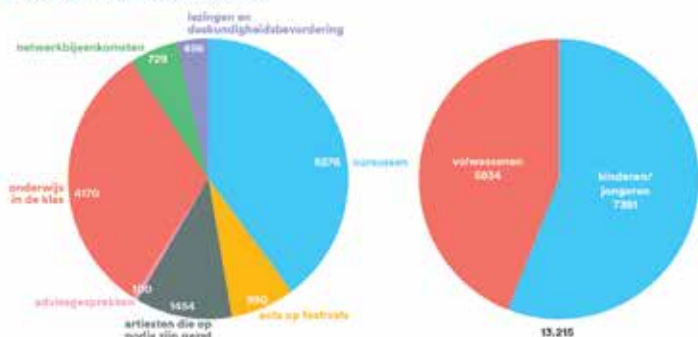
Ons aanbod van cursussen is bedoeld voor de hele stad. Deze deelnemers komen ook daadwerkelijk uit de hele stad.

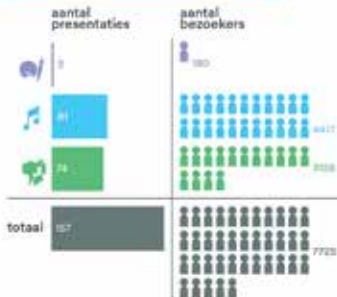
6.2 DEELNEMERS

Deelnemers

Totaal aantal deelnemers

Presentaties door cursisten i = 200

Jeugdfonds Sport & Cultuur en Stadjespas

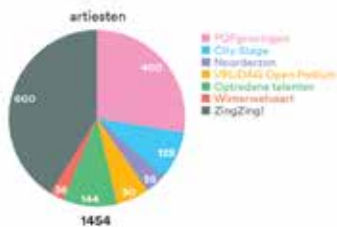
Aantal voorstellingen van derden bij VRIJDAG

172

Deelnemers aan samenspel

Aantal acts door VRIJDAG op podium gezet

TOTAAL AANTAL DEELNEMERS

We tellen het aantal personen dat deelneemt aan allerlei activiteiten die wij organiseren. Dat complete aantal verdelen we onder naar volwassenen en kinderen/jongeren.

PRESENTATIES DOOR CURSISTEN

In onze cursussen wordt veel geleerd. We vinden het belangrijk dat dat ook gepresenteerd wordt, dat mensen zich op een podium laten zien. Daarom tellen we het aantal presentaties.

JEUGDFONDS SPORT & CULTUUR EN STADJERSPAS

We vinden het belangrijk ook die mensen te bereiken die het financieel moeilijk hebben. Daarom tellen we het aantal deelnemers dat financieel wordt ondersteund door het Jeugdfonds Sport & Cultuur en de Stadjerspas.

AANTAL VOORSTELLINGEN VAN DERDEN BIJ VRIJDAG

Onze zalen zijn bedoeld voor concerten en voorstellingen door amateurgezelschappen. Om dat bereikbaar te maken verhuren we deze aan hen tegen een schappelijk tarief.

DEELNEMERS AAN SAMENSPEL

Onze muzikale ensembles zijn een plek van ontmoeten en leren voor alle Groningers. We tellen het aantal deelnemers.

AANTAL ACTS DOOR VRIJDAG OP PODIUM GEZET

Belangrijk is dat amateurkunstenaars ook de kans krijgen om op te treden. We stimuleren dit door allerlei amateurkunstenaars op zo veel mogelijk plekken en podia te programmeren.

6.3 VERDIEPING & DESKUNDIGHEID

Verdieping & Deskundigheid

Deelnemers aan netwerkbijeenkomsten en aantal adviesgesprekken

Aantal georganiseerde netwerkbijeenkomsten

Cursussen, workshops en lezingen

DEELNEMERS EN ADVIESGESPREKKEN REGIO

In adviesgesprekken denken we mee met amateurkunstenaars, verenigingen en andere initiatiefnemers en zijn we een sparring partner in het formuleren van kunst- en cultuurbeleid. Zo stellen we onze expertise en ons netwerk ter beschikking. We tellen het aantal adviesgesprekken per regio.

AANTAL GEORGANISEERDE NETWERKBIJENKOMSTEN

Door de hele provincie organiseren we bijeenkomsten waar mensen die betrokken zijn bij kunst in de vrije tijd elkaar ontmoeten. Zo bouwen we voortdurend aan een netwerk. Onder meer betreft dit de opbouw van een cultuurplatform in elke gemeente.

CURSUSSEN, WORKSHOPS EN LEZINGEN

Met diverse cursussen, workshops en lezingen verspreiden we kennis die nodig is in de organisatie van de amateurkunst. Zo verhogen we de deskundigheid op allerlei gebied.

6.4 MENSEN VAN VRIJDAG

AANTALLEN, FTE'S, UREN

Onze kwaliteit wordt bepaald door onze mensen. Dat geldt voor medewerkers, zzp-ers en vrijwilligers. De ZZP-ers zijn voor het merendeel kunstenaar-docenten die op vele plekken actief zijn.

Mensen van VRIJDAG

Aantallen, Fte's, uren

